Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi
Cilt 1 Sayı 1 Nisan 2017 s.94-103

Journal of Early Childhood Studies
Volume 1 Issue 1 April 2017 pp.94-103

DOI: 10.24130/eccd-jecs.196720171123
Geliş tarihi: 22.02.2017 Kabul tarihi: 02.03.2017 Yayımlanma tarihi: 01.04.2017

Anne-babalar okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinden ne bekliyor? Anne-baba ve yönetici beklentilerinin karşılaştırılması*

What do parents of young children expect from preschool directors? A comparison of parental and managerial expectations

Rahşan Polat Yaman[1] ve Mesut Saçkes[2]

Öz: Bu çalışma, çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yönetiminden beklentileri ve yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algılarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma örneklemini, Balıkesir merkez ilçe (Karesi ve Altı Eylül) sınırları içinde ikamet eden ve çocuğu resmi bağımsız anaokullarınca verilen okul öncesi eğitim hizmetlerinden faydalan 927 anne-baba oluşturmaktadır. Veri toplama aracı bu çalışma kapsamında kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Aracın ilk kısmı katılımcılar hakkında demografik bilgiler toplamak üzere tasarlanmıştır. İkinci kısımdaki ölçek anne-babaların okul yönetiminden beklentilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş toplam 18 maddeden ve dört alt ölçekten (İletişim ve Erişilebilirlik, Sağlık ve Güvenlik, Fiziki Kaynaklar ve Eğitim) oluşmaktadır. Araştırmada anne-babalardan toplanan veriler kullanılarak geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Anne-babaların ve yöneticilerin Anaokulu Yönetiminden Beklentiler Ölçeği'nin dört alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında fark olup olmadığı MANOVA testi ile incelenmiştir. Sonuçlar anne ve babalar arasında anaokulu yönetiminden beklentileri açısından anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Annelerin İletişim ve Erişilebilirlik ile Sağlık ve Güvenlik alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları babaların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Sonuçlar yöneticiler arasında anne-babaların beklentilerine ilişkin algıları açısından anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte anne-baba ve yönetici beklentileri karşılaştırıldığında yöneticilerin Fiziksel Kaynaklar alt ölçeğinden daha yüksek puan alma eğiliminde olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, yönetici beklentileri, anne-baba beklentileri

Abstract: This study aimed to examine the parental expectations from preschool management and the perception of parental expectations by the managers. The research sample consisted of 927 parents (mother-father) who has been residing within Balıkesir central districts (Karesi and Altıeylül) boundaries, and whose children have benefitted the pre-school education service in the state funded independent kindergartens. The data collection tool was developed to be used in this study by the researchers. The first part of the tool was designed to aggregate demographic information about participants. The scale in the second part consisted of a total of 18 items and four sub-scales (Communication and Accessibility, Health and Safety, Physical Resources, and Education) targeting the expectations of parents from the school management. The Confirmatory Factor Analysis (DFA) was performed to examine construct validity of the scale. The mean scores parents and school managers obtained from the subscales of Expectations from Kindergarten Management Scale were analyzed using the MANOVA test. The results demonstrated that parental expectations from kindergarten management differ based on their gender. Mother had significantly higher scores from two subscales (Communication and Accessibility and Health and Safety) than fathers did. The results indicated no statistically significant difference in the mean scores of kindergarten managers. A comparison of parents' and managers' mean scores indicated that kindergarten managers obtained higher scores on the Physical Resources subscale than the parents.

Keywords: Pre-school education, managers' expectations, parental expectations

* Bu makale birinci yazarın yüksek lisans tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

Başlıca Yazar: Mesut Saçkes
[1] Naciye Kabakçı Anaokulu, Balıkesir, rahsan-polat-yaman@hotmail.com
[2] Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, msackes@gmail.com

SUMMARY

Introduction

The success of early childhood education services depends on the harmony amongst the stakeholders including parents and school management. This harmony largely depends on the school management's ability to meet the demands of families. Parents should feel that their concerns and expectations regarding their children's schooling are understood and valued. Recognizing parental expectations for the services provided in preschools and kindergartens inform the school managements' practices. It is vital to understand parental expectations for successful implementation of early education services. Nevertheless, very limited studies have focused on the parental expectations for the services provided in early childhood education settings. Therefore, this study aimed to examine the parental expectations from preschool management and the perception of parental expectations by the managers.

Method

The research sample consisted of 927 parents (mother-father) who has been residing within Balıkesir central districts (Karesi and Altıeylül) boundaries, and whose children have benefitted the pre-school education service in the state funded independent kindergartens. The data collection tool was developed to be used in this study by the researchers. The first part of the tool was designed to aggregate demographic information about participants. The scale in the second part consisted of a total of 18 items and four sub-scales (Communication and Accessibility, Health and Safety, Physical Resources, and Education) targeting the expectations of parents from the school management. The Confirmatory Factor Analysis (DFA) was performed to examine construct validity of the scale. The mean scores parents and school managers obtained from the subscales of Expectations from Kindergarten Management Scale were analyzed using the MANOVA test.

Results

Initially, the psychometric properties of the newly developed scale were examined. The factorial structure of the scale was examined using the confirmatory factor analysis. The results of the confirmatory factor analysis suggested that four-factor solution was a good fit to sample data ($\chi 2$=272.13, df=129, p<.001; RMSEA=0.035, % 90 GA=0.29-0.40; GFI=0.99; CFI=0.99, NNFI=0.99). Factor loadings ranged from 0.62 to 0.96.The first factor (Communication and Accessibility) included four items with Cronbach's Alpha α= .70. The second factor (Health and Safety) included four items with Cronbach's Alpha α= .82. The third factor (Physical Resources) included four items with Cronbach's Alpha α= .82, and the last factor (Education) included six items with Cronbach's Alpha α= .83. All four subscales had adequate internal consistency.

The mean score parents and managers obtained from the Communication and Accessibility, Health and Safety, Physical Resources, and Education subscales were analyzed using the MANOVA test. The results demonstrated that parental expectations from kindergarten management differ based on their gender. Mother had significantly higher scores from two subscales (Communication and Accessibility and Health and Safety) than fathers did. The results indicated no statistically significant difference in the mean scores of kindergarten managers. A comparison of parents' and managers' mean scores indicated that kindergarten managers obtained higher scores on the Physical Resources subscale than the parents.

Conclusion and Discussion

The findings of this study suggest that parental expectations are to some extent congruent with managers' perceptions. Both parents and kindergarten managers perceive Communication and Accessibility, Health and Safety, and Education as important areas. Particularly, Health and Safety appears to be the highest priority for parents and managers. However, school managers put more emphasis on Physical Resources than parents did. Further studies are needed to examine the rationales parents and school manager's base their expectations.

GİRİŞ

Araştırmalar ailelerin okul öncesi eğitim kurumlarından farklı boyutlarda beklentileri olabileceğini ortaya koymuştur. Bunlar arasında çocuklarının bakım ve eğitimine, kurumun niteliğine ve kurumda çalışanların özelliklerine yönelik beklentiler ön plana çıkmaktadır (Şimşek ve İvrendi, 2014). Beklentilere yönelik bu farklılık ailenin gereksinimlerine, yaşama biçimlerine, kültürel ve eğitim düzeylerine, içinde bulundukları sosyal çevreye ve anne-babaların kendi yetiştirilme biçimleri gibi değişkenlere bağlıdır (Güler, 2008). Araştırma sonuçları ailelerin okul öncesi eğitim kurumu, öğretmen ve yöneticilerden beklentilerinin ailenin bulunduğu çevre, sosyo-ekonomik yapısı, kültürel düzeyi *vb*. faktörlere bağlı olarak değiştiğini göstermektedir (Aktaş-Arnas, 2002; Kaya, 2002; Özen, 2008; Sevinç, 2006; Şimşek ve İvrendi, 2014). Ülkemizde 136 anne-baba ile yapılan bir çalışmada ailelerin fiziksel ortam, eğitim ortamı, sağlık ve hijyen koşulları ve yönetimle ilişki gibi alanlara önem verdikleri saptanmıştır. Eğitim ortamına ilişkin beklentilerin diğer alanlara göre daha az öncelikli olduğu gözlenmiştir (Aktaş-Arnas, 2002). Bununla birlikte Sevinç (2006) 339 anne ile yaptığı bir araştırmada annelerin eğitim hizmetleri boyutunda yüksek beklentiye sahip olduğunu bulmuştur. Öncü'nün (2007) 550 anne-baba ile yaptığı araştırmada ise fiziksel kaynaklara ve güvenliğine ilişkin beklentilerin ön plana çıktığı bulunmuştur.

Yunanistan'da toplam 582 aile ile yapılan bir araştırmada ailelerin bakım ve eğitim alanlarında yüksek beklentiye sahip oldukları ve yönetim ve öğretmenlerle işbirliği içinde olmayı arzu ettikleri bulunmuştur (Laloumi-Vidali, 1998). İskoçya'da 911 aile ile yapılan bir araştırma sonuçlarına göre ailelerin bakım, güvenlik, eğitim ve fiziksel ortam alanlarına yönelik beklentilerinin öncelikli olduğu gözlenmiştir (Foot ve diğ., 2000). Toplam 21 aile ile yapılan bir çalışmada da yönetici ve öğretmenlerle iletişim konusu önem verilen bir alan olarak bulunmuştur (Lindner, 2004). Türk ve Japon annelerin beklentilerinin incelendiği bir çalışmada her iki ulustan annelerin eğitim alanında benzer yüksek bir beklentiye sahip olduğu bulunmuştur (Sakai, 2006).

Anne-babalar erken eğitim hizmetlerinin önemli paydaşlarından birisidir. Ailelerin okul yönetiminden beklentilerine yönelik güçlü bir farkındalık sahibi olmak okul yöneticilerinin aile ve okul arasında iş birliğini sağlamak ve eğitim programın etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacak koşulları oluşturmak gibi görevlerini yerine getirmesine katkı sağlayabilir. Bu araştırma kapsamında çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yönetiminden beklentileri ve yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada kesitsel tarama modeli kullanılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). Veriler anne ve babalardan bu araştırma için geliştirilen veri toplama aracı kullanılarak toplanmıştır. Anne-babaların alt ölçeklerden aldıkları ortalama puanlar cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik düzeylerine, okul öncesi eğitim hizmetinden faydalanan çocuklarının cinsiyeti, daha öncesi böyle bir hizmetten yararlanıp yararlanmadıklarına ve yaşına göre karşılaştırılmıştır.

Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini Balıkesir merkez ilçe (Karesi ve Altı Eylül) sınırları içinde ikamet eden ve çocuğu resmi bağımsız anaokullarınca verilen okul öncesi eğitim hizmetlerinden faydalan 927 anne-baba oluşturmaktadır. Veriler uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen ve çalışmaya katılmak için gönüllü olan toplam 11 anaokulundan toplanmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin %69'u kadın, %31'i ise erkektir. Erkeklerin yaş ortalaması 37 (ortanca 36) olup 26 ile 52 arasında değişmekte ve kadınların yaş ortalaması ise 34 (ortanca 33) olup 22 ile 55

arasında değişmektedir. Anne-babaların %13,4'ünün çocuğu üç yaşında, %34,7'sinin çocuğu dört yaşında ve %51,9'unun çocuğu ise beş yaşındadır. Çocukların %47,9'u kız ve %52,1'i erkektir. Anne-babaların %48'i alt sosyo-ekonomik düzeyden, %26,1'i orta ve %25,9'u ise üst sosyo-ekonomik düzeyden gelmektedir. Anne-babaların %7,8'i ilkokul mezunu, %10'u ortaokul mezunu, %33,2'si lise mezunu, %,17,6'sı önlisans derecesi ve %31,4'ü ise lisans veya lisansüstü dereceye sahiptir. Araştırma kapsamında veri toplanan 11 bağımsız anaokulunda görev yapan toplam 19 yöneticiden anne-baba beklentilerine yönelik görüşleri hakkında da veri toplanmıştır. Yöneticilerin 13'ü kadın, 6'sı erkektir. Yöneticilerin tümü lisans mezunu olup yaşları 31 ila 51 arasında değişmektedir ve yaş ortalaması 39 dur. Katılımcıların hizmet yılları 5 ila 30 yıl arasında değişmekte olup ortalaması 15 yıl, yöneticilik deneyimleri 1 ila 24 yıl arasında değişmekte olup ortalaması 6 yıldır.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı araştırmacılar tarafından bu çalışmada kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Aracın ilk kısmı katılımcılar hakkında demografik bilgiler toplamak üzere tasarlanmıştır. İkinci kısımdaki ölçek (Anaokulu Yönetiminden Beklentiler Ölçeği) anne-babaların okul yönetiminden beklentilerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş toplam 18 maddeden ve dört alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçek maddeleri anne-babaların iletişim ve erişilebilirlik, sağlık ve güvenlik, fiziki kaynaklar ve eğitim olmak üzere dört alandaki beklentilerini belirlemeyi hedeflemektedir. Ölçek dörtlü Likert tarzında yapılandırılmış olup katılımcıların maddeleri "az öncelikli", "biraz öncelikli", "öncelikli" ve "çok öncelikli" seçeneklerinden birini seçerek değerlendirmesi beklenmektedir.

Ölçeğin 16 maddelik ilk hali kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla okul öncesi eğitimi, çocuk gelişimi ve eğitim bilimleri alanlarında doktoralı dört öğretim üyesinden oluşan uzman grubuna sunulmuştur. Uzmanlardan ölçek maddelerinin anlaşılırlığı ve ölçmeyi hedeflediği alt boyut ile ilişkisi hususlarında görüşleri alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda eğitim alt ölçeğine iki madde daha eklenmiştir. Ölçek üç anneye okutularak maddelerin hedef kitle tarafından anlaşılırlığı incelenmiştir. Toplam 18 maddeden oluşan ölçeğin pilot formu 70 anneden oluşan bir gruba uygulanmıştır. Pilot uygulamadan elde edilen veriler için madde analizleri yapılmış ve Cronbach Alpha iç tutarlık katsayı hesaplanmıştır. Sonuçlar madde toplam puan korelasyon katsayılarının 0.35 - 0.70 arasında ve maddeler arası korelasyon katsayılarının da 0.12 – 0.76 arasında değiştiğini göstermiştir. İç tutarlık katsayısı dört maddeden oluşan İletişim ve Erişilebilirlik alt ölçeği için α= .67, dört maddeden oluşan Sağlık ve Güvenlik alt ölçeği için α= .64, dört maddeden oluşan Fiziki Kaynaklar alt ölçeği için α= .82, ve altı maddeden oluşan Eğitim alt ölçeği için α= .86 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tümü için hesap edilen güvenirlik katsayısı ise α= .89 dur. Bu sonuçlar ölçekten elde edilen puanların kabul edilebilir güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. Pilot uygulama sonrasında ölçek üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamış ve 18 maddeden oluşan bu ölçek çalışma verilerinin toplanılmasında kullanılmıştır.

Geliştirilen araç yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algılarını değerlendirmek amacıyla da kullanılmıştır. Bu amaçla anne-baba görüşlerini belirlemeye yönelik düzenlenmiş bu ölçeğin yönergesinde değişiklik yapılarak yönetici görüşleri hakkında bilgi toplamak üzere ikinci bir formu oluşturulmuştur. Katılımcı Bilgi Formu ve Ölçekten oluşan anket formları araştırmanın amacı ve önemini açıklayan bir mektup eşliğinde anne-babalara ve yöneticilere ulaştırılmış ve sekiz hafta içinde geri toplanmıştır.

Veri Analizi

Anne-babalardan toplanan veriler kullanılarak geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi LISREL yazılımı sürüm 8.8 kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Jöreskog & Sörbom, 2006). Doğrulayıcı

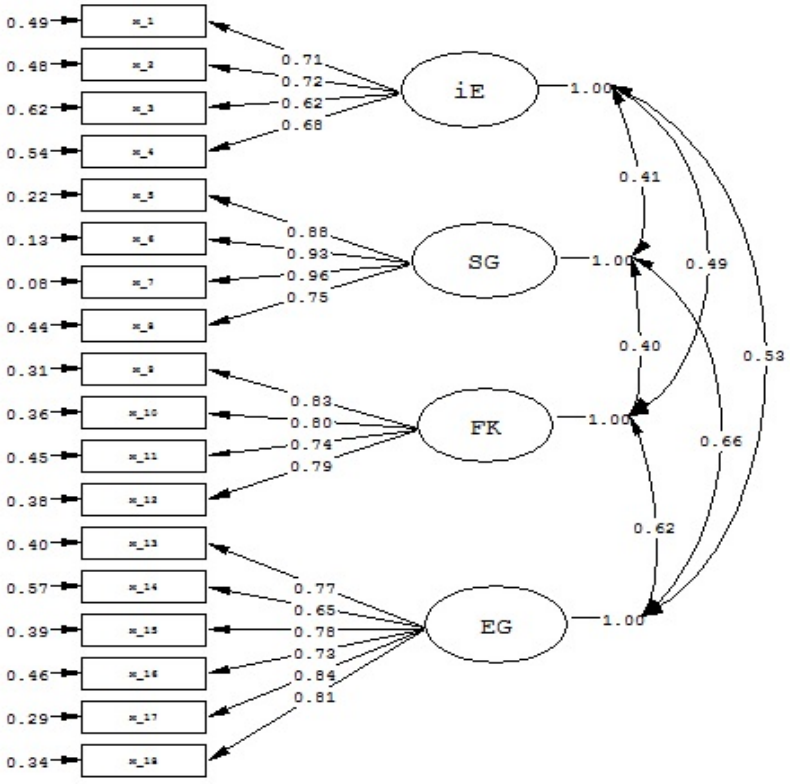
Faktör Analizinde madde düzeyinde verilerin analizi için tavsiye edilen Polikorik (Polychorich) korelasyon matrisi oluşturulmuş ve Diyagonal En Küçük Kareler (Diagonally Weighted Least Squares) tahmin yöntemi kullanılmıştır. Anne-babaların ölçeğin dört alt boyutundan aldıkları toplam puanların analizinde Çok Değişkenli Varyans Analizi (MANOVA) tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR

Ölçeğin Psikometrik Özellikleri

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları dört faktörlü ve toplam 18 maddeden oluşan modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu ve verilerin modelle uyuştuğunu göstermiştir ($\chi 2$=272.13, df=129, p<.001; RMSEA=0.035, %90 GA=0.29-0.40; GFI=0.99; CFI=0.99, NNFI=0.99). Tüm maddelerin öngörüldüğü gibi ilişkili olduğu faktörlere yüklendiği ve faktör yüklerinin 0.62 ile 0.96 arasında değiştiği gözlenmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi ile hesaplanan faktör yükleri ve faktörler arası korelasyon katsayıları Şekil 1'de verilmiştir.

Dört alt ölçekten elde edilen puanlar için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayı hesaplanmış ve sonuçlar puanların kabul edilebilir güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermiştir. İç tutarlık katsayısı dört maddeden oluşan İletişim ve Erişilebilirlik alt ölçeği için α= .70, dört maddeden oluşan Sağlık ve Güvenlik alt ölçeği için α= .82, dört maddeden oluşan Fiziki Kaynaklar alt ölçeği için α=.82, ve altı maddeden oluşan Eğitim alt ölçeği için α= .83 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamı için hesap edilen güvenirlik katsayısı ise α= .86 dır.

Şekil 1. *Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları*

Anne-Baba Verilerine İlişkin Betimsel İstatistik

Anne-babaların cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik düzeylerine, çocuklarının cinsiyetlerine, yaşlarına ve daha önce anaokuluna gidip gitmediklerine göre Anaokulu Yöneticiden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmaları (parantez içinde) Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü üzere genelde anne ve babalar anaokulu yönetiminden dört alanda da yüksek beklentiye sahip olduklarını rapor etmişlerdir. En yüksek ortalamanın Sağlık ve Güvenlik alt ölçeğinden, en düşük ortalamanın ise Fiziki Kaynaklar alt ölçeğinden alındığı gözlenmektedir.

Tablo1. *Anne-Baba Verilerine Ait Betimsel İstatistikler*

Değişkenler	İletişim ve Erişilebilirlik	Sağlık ve Güvenlik	Fiziki Kaynaklar	Eğitim	Toplam
Ebeveyn cinsiyeti					
Anne	3,38 (0,48)	3,88 (0,29)	3,15 (0,58)	3,48 (0,47)	3,47 (0,33)
Baba	3,28 (0,56)	3,83 (0,35)	3,06 (0,63)	3,44 (0,48)	3,40 (0,36)
Sosyo-ekonomik düzey					
Alt SED	3,39 (0,49)	3,87 (0,31)	3,05 (0,63)	3,44 (0,47)	3,44 (0,35)
Orta SED	3,30 (0,49)	3,87 (0,30)	3,17 (0,56)	3,51 (0,46)	3,46 (0,33)
Üst SED	3,31 (0,54)	3,84 (0,33)	3,21 (0,57)	3,48 (0,48)	3,46 (0,35)
Çocuğun cinsiyeti					
Kız	3,34 (0,54)	3,86 (0,32)	3,11 (0,62)	3,47 (0,47)	3,45 (0,36)
Erkek	3,35 (0,48)	3,87 (0,31)	3,13 (0,53)	3,47 (0,47)	3,46 (0,34)
Çocuğun yaşı					
Üç Yaş	3,35 (0,49)	3,84 (0,34)	3,22 (0,53)	3,52 (0,43)	3,49 (0,33)
Dört Yaş	3,35 (0,50)	3,88 (0,32)	3,10 (0,59)	3,46 (0,43)	3,45 (0,34)
Beş Yaş	3,35 (0,51)	3,86 (0,30)	3,11 (0,62)	3,46 (0,51)	3,45 (0,36)
Anaokulu deneyimi					
Evet	3,37 (0,53)	3,85 (0,34)	3,17 (0,60)	3,45 (0,51)	3,46 (0,38)
Hayır	3,34 (0,50)	3,87 (0,30)	3,11 (0,60)	3,48 (0,45)	3,45 (0,33)

Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Anne-Baba Beklentilerinin Karşılaştırılması

Anne-Babaların cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik düzeylerine, çocuklarının cinsiyetlerine, yaşlarına ve daha önce anaokuluna gidip gitmediklerine göre Anaokulu Yönetiminden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında fark olup olmadığının incelenmesinde Beş yönlü ve Çok Değişkenli Varyans Analizi (Factorial MANOVA) tekniği kullanılmıştır. Formal testler ve verilerin grafiksel olarak incelenmesi bağımlı değişkenlerin normal dağılımdan sapmış olduğunu ve kovaryans matrisinin homojen olması varsayımının örneklem sayısının büyüklüğü ve bağımsız değişken sayısının fazlalığı nedeniyle karşılanmamış olduğunu göstermiştir. Bu nedenle MANOVA testinin sonuçlarının yorumlanmasında bu varsayımların karşılanmamış olmasına karşı daha dayanıklı olan Pillai's Trace değeri kullanılmış, birinci tip hata yapma olasılığının artması nedeniyle de istatistiksel anlamlılık değeri α=0.05 yerine α=0.0125 olarak alınmıştır (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2005; Stevens, 2009). İstatistiksel olarak anlamlı bulunan MANOVA testinden sonra farklılığın hangi bağımlı değişkenden kaynaklandığını tespit etmek için Tek Yönlü Varyans Analizleri (ANOVA) yapılmıştır. ANOVA testleri için anlamlılık değeri birinci tip hataya karşı koruma sağlamak amacı ile Bonferroni düzeltmesi yapılarak α=0,0125 olarak alınmıştır. İstatistiksel olarak anlamlı bulunan ANOVA testi sonucunda grupların karşılaştırılmasında Bonferroni çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır.

MANOVA testi sonuçları anne ve babalar arasında anaokulu yönetiminden beklentileri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur ($F(4,855) = 3,57$, p=0,007, Pillai's trace= 0,02, $\eta p2$=0,02). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki anne-babaların beklentileri arasında ise bir fark olma eğilimi olduğu gözlenmiştir ($F(8,1712) = 2,00$, p=0,043, Pillai's trace= 0,02, $\eta p2$=0,01). Bununla birlikte, çocukların cinsiyetleri ($F(4,855) = 0,59$, p=0,66, Pillai's trace= 0,003), yaşları ($F(8,1712) = 1,01$, p=0,43, Pillai's trace= 0,001) ve daha

önce anaokuluna gidip gitmedikleri (F(4,855) =0,92, *p*=0,45, Pillai's trace= 0,004) açısından anne-babaların anaokulu yönetiminden beklentilerinin farklılaşmadığı sonucu edilmiştir.

İstatistiksel olarak anlamlı bulunan ebeveyn cinsiyet temel etkisinin hangi alt ölçeklerden kaynaklandığını tespit etmek için tek yönlü ANOVA testleri yapılmıştır. ANOVA testi sonuçlar cinsiyet temel etkisi için bulunan farkın İletişim ve Erişilebilirlik (F(1,858)=10.34, *p*=0,001, ηp2=0,012) ve Sağlık ve Güvenlik (F(1,858)=6.38, *p*=0,012, ηp2=0,01) alt ölçeklerinden kaynaklandığını göstermiştir. Bu sonuçlar annelerin babalara oranla okul yönetiminden İletişim ve Erişilebilirlik ile Sağlık ve Güvenlik alanlarında daha yüksek beklentiye sahip olma eğilimi olduğunu ortaya koymuştur.

Yönetici Verilerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Yöneticilerin cinsiyetlerine, hizmet yıllarına, yöneticilik deneyimlerine ve görev yaptıkları okuldaki anne-babaların ilgilerini değerlendirmelerine göre Anaokulu Yöneticiden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları ve standart sapmaları (parantez içinde) Tablo 2'de verilmiştir. Tablo 2'de görüldüğü üzere genelde yöneticiler anne ve babaların anaokulu yönetiminden dört alanda da yüksek beklentiye sahip olduklarına inandıklarını rapor etmişlerdir. En yüksek ortalamanın Sağlık ve Güvenlik alt ölçeğinden, en düşük ortalamanın ise İletişim ve Erişilebilirlik alt ölçeğinden alındığı gözlenmektedir.

Tablo 2. *Yönetici Beklentilerine Yönelik Betimsel İstatistikler*

Değişkenler	İletişim ve Erişilebilirlik	Sağlık ve Güvenlik	Fiziki Kaynaklar	Eğitim	Toplam
Yönetici cinsiyeti					
Kadın	3,40 (0,36)	3,87 (0,13)	3,25 (0,42)	3,51 (0,36)	3,51 (0,23)
Erkek	3,17 (1,11)	3,79 (0,29)	3,83 (0,30)	3,56 (0,61)	3,59 (0,34)
Hizmet yılı					
10 yıldan az	3,04 (1,08)	3,79 (0,29)	3,71 (0,46)	3,47 (0,63)	3,50 (0,36)
10-19 yıl arası	3,39 (0,38)	3,89 (0,13)	3,21 (0,47)	3,50 (0,46)	3,50 (0,28)
20 yıldan fazla	3,54 (0,33)	3,83 (0,13)	3,42 (0,41)	3,61 (0,14)	3,60 (0,11)
Yöneticilik deneyimi					
3 yıldan az	3,09 (0,93)	3,81 (0,12)	3,34 (0,50)	3,35 (0,52)	3,40 (0,30)
3-7 yıl arası	3,46 (0,37)	3,88 (0,31)	3,54 (0,43)	3,64 (0,44)	3,63 (0,24)
8 yıl ve üzeri	3,55 (0,33)	3,85 (0,14)	3,45 (0,54)	3,67 (0,17)	3,63 (0,15)
İlgi					
İlgili	3,45 (0,36)	3,84 (0,21)	3,38 (0,51)	3,54 (0,34)	3,55 (0,25)
Çok ilgili	3,00 (1,18)	3,85 (0,14)	3,60 (0,34)	3,50 (0,69)	3,49 (0,31)

Yönetici Beklentilerinin Karşılaştırılması

Yöneticilerin cinsiyetlerine, hizmet yıllarına, yöneticilik deneyimlerine ve görev yaptıkları okuldaki anne-babaların ilgilerini değerlendirmelerine göre Anaokulu Yönetiminden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında fark olup olmadığının incelenmesinde Tek Yönlü MANOVA tekniği kullanılmıştır. Örneklem sayısının sınırlı olması nedeni ile Faktöriyel MANOVA yerine her bir bağımsız değişkenin ayrı ayrı incelendiği Tek Yönlü MANOVA tekniği tercih edilmiştir.

MANOVA testi sonuçları yöneticiler arasında anne-babaların anaokulu yönetiminden beklentilerine ilişkin görüşleri açısından yöneticilerin cinsiyetlerine (F(4,14) =3,03, *p*=0,054, Pillai's trace= 0,46), hizmet yıllarına (F(8,28) =0,93, *p*=0,51, Pillai's trace= 0,42), yöneticilik deneyimlerine (F(8,28) =0,46, *p*=0,87, Pillai's trace= 0,23) ve görev yaptıkları okuldaki anne-babaların ilgilerine (F(4,14) =0,62, *p*=0,66, Pillai's trace= 0,15) göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını ortaya koymuştur.

Anne-Baba ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılması

Anne-baba ve yönetici görüşlerinin karşılaştırılmasında da MANOVA testi kullanılmıştır. MANOVA testi sonuçları anne ve babalar ile yöneticilerin anaokulu yönetiminden beklentilere ilişkin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuştur ($F(8,1882)=2,64$, $p=0,007$, Pillai's trace= 0,02, $\eta p2=0,01$). İstatistiksel olarak anlamlı bulunan grup temel etkisinin hangi alt ölçeklerden kaynaklandığını tespit etmek için tek yönlü ANOVA testleri yapılmıştır. ANOVA testi sonuçlar grup temel etkisi için bulunan farkın İletişim ve Erişilebilirlik ($F(2,943)=5.18$, $p=0,006$, $\eta p2=0,01$) ve Fiziki Ortam ($F(2,943)=4.89$, $p=0,008$, $\eta p2=0,01$) alt ölçeklerinden kaynaklandığını göstermiştir. LSD çoklu karşılaştırma testi sonuçları yöneticilerin sadece Fiziki Ortam alt ölçeğinden hem annelerden ($p=0.042$) hem de babalardan ($p=0.008$) daha yüksek puan alma eğiliminde olduğunu göstermiştir. Başka bir değişle yöneticiler Fiziki Ortama anne-babaların verdiklerinde daha fazla öncelik vermektedirler.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının psikometrik özelliklerinin incelenmesine ilişkin analiz sonuçları 4 faktörlü ve toplam 18 maddeden oluşan modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu göstermiştir. Dört alt ölçekten elde edilen puanlar için hesaplanan iç tutarlık katsayıları 0.70 ila 0.83 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için hesaplanan iç tutarlık katsayısı ise $\alpha= 0.86$ olarak hesaplanmıştır Psikometrik inceleme sonuçları ölçekten elde edilen puanların kabul edilebilir geçerlik ve güvenirlik düzeyine sahip olduğuna işaret etmektedir.

Anne-babaların cinsiyetlerine, sosyo-ekonomik düzeylerine, çocuklarının cinsiyetlerine, yaşlarına ve daha önce anaokuluna gidip gitmediklerine göre Anaokulu Yöneticiden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları karşılaştırıldığında sadece anne-babaların cinsiyeti açısından fark olduğu bulunmuştur. Ortalamalar incelendiğinde, genelde annelerin anaokulu yönetiminden dört alanda da babalara oranla daha yüksek beklentiye sahip olma eğilimi gösterdiği gözlenmekle beraber annelerin babalara oranla sadece iki alanda (İletişim ve Erişilebilirlik ile Sağlık ve Güvenlik) istatistiksel olarak anlamlı derecede daha yüksek beklentiye sahip oldukları bulunmuştur. Bu sonuçlar alan yazınla da bazı paralellikler göstermektedir. Önceki çalışmalarda da ailelerin bakım ve güvenliğe ilişkin beklentilerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Foot ve diğ., 2000; Laloumi-Vidali, 1998). Topaç ve diğerleri (2013) ailelerin çocuklarını gönderecekleri okul öncesi eğitim kurumunu seçerken güvenlik, eğitim kalitesi, öğretmenlerin iletişimi ve davranışı gibi bazı kriterleri göz önünde bulundurduklarını bulmuştur.

Çalışmaya katılan yöneticilerin verileri incelendiğinde, yöneticilerin cinsiyetlerine, hizmet yıllarına, yöneticilik deneyimlerine ve görev yaptıkları okuldaki anne-babaların ilgilerini değerlendirmelerine göre Anaokulu Yönetiminden Beklentiler Ölçeğinin dört alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında bir fark olmadığını ortaya koymuştur. Yöneticilerin anne-babaların beklentilerine yönelik algılarının benzer olması

Anne-baba ve yönetici görüşlerinin karşılaştırılması sonuçları ise yöneticilerin sadece Fiziki Kaynaklar alt ölçeğinden hem annelerden hem de babalardan daha yüksek puan alma eğiliminde olduğunu göstermiştir. Başka bir değişle yöneticiler Fiziki Ortama anne-babaların verdiklerinde daha fazla öncelik vermektedirler. Aktaş-Arnas (2002) anne-babaların çocuklarını bir eğitim kurumuna vermeden önce o kurumun eğitim programından çok fiziki özelliklerine dikkat ettiklerini bulmuştur. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar önceki çalışmalarla paralellik göstermemektedir. Bu çalışmanın sonuçları yöneticilerin fiziki özelliklere anne-babalardan daha fazla önem verdiklerini işaret etmektedir. Tüm alt ölçekler içinde Fiziki Kaynaklar alt ölçeği anne-babaların en düşük puan aldığı alandır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde hem aile hem de yöneticilerin en yüksek ortalamalarının Sağlık ve Güvenlik alt ölçeğinde olduğu görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre hem aile hem de yöneticilerin güvenlik ve eğitime önem verdikleri söylenebilir. Fakat yöneticilerin Fiziki Kaynaklar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının yüksek olmasına rağmen ailelerin aynı alt ölçekten düşük puan almış olması dikkat çekmektedir. Yöneticilerin ve ailelerin beklentilerine ilişkin gerekçelerinin detaylı olarak incelendiği çalışmalar fiziki kaynaklara ilişkin bu farklılığın nedenleri hakkında ipuçları verebilir.

Bu araştırmada çocuğu okul öncesi eğitim hizmeti alan anne-babaların okul yönetiminden beklentileri ve yöneticilerin anne-baba beklentilerine yönelik algıları incelenmiştir. Bu çalışmanın ve benzeri araştırma bulgularının okul yöneticilerinin aile ve okul arasında iş birliğini sağlamak ve eğitim programın etkili bir şekilde uygulanmasını sağlayacak koşulları oluşturmak gibi görevlerini yerine getirmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

KAYNAKÇA

Aktaş-Arnas, Y. (2002). Velilerin okul öncesi eğitime ve okul öncesi eğitim kurumlarına yönelik tutumları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10*(10), 24-36.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (8. Basım). Ankara: Pegem Akademi.

Foot, H., Howe, C., Cheyne, B., Terras, M., & Rattray, C. (2000). Pre-school Education: Parents' preferences, knowledge and expectations [Enseignement Prescolaire: Preferences, connaissances et attentes des parent Educacio´n Preescolar: Preferencias, conocimiento y expectativas de los padres.] *International Journal of Early Years Education, 8*(3), 189-204.

Güler, T. (2008). *Okul Öncesi Eğitimde Ailenin Önemi ve Okul Aile İşbirliği*, Okul Öncesi Eğitime Giriş [Gelengül Haktanır (Ed.)], Anı Yayıncılık, Ankara, 289-316.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Jöreskog, K., & Sörbom, D. (2006). *Interactive LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Chicago, IL: Scientific Software International.

Kaya, Ö. M. (2002). *Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan programlara ailelerin ilgi ve katılımları ile okul öncesi eğitim kurumlarının aile eğitimine katkısı konusunda anne-baba görüşleri*, (Yüksek Lisans Tezi). Eskisehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Laloumi-Vidali, E. (1998). Parental expectations of early childhood services for preschool children: The case of policy change in Greece. *International Journal of Early Years Education, 6*(1), 19-30.

Lindner, K. (2004). *Parental needs and expectations of school-home communication in a child's preparatory year of school*. (PhD Thesis). University of Melbourne, Department of Education. Melbourne, Australia.

Öncü, E. (2007). *Bursa ilinde bulunan ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında görev yapan yönetici ve öğretmenler ile anasınıflarına devam eden çocukların anne-babalarının kurumun fiziksel güvenliğine ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özen, Ş. (2008). *Okul öncesi eğitim ve aile: Anne ve babaların okul öncesi eğitimden beklentileri (Kars ili örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

Sakai, A. (2006). *Japonya ve Türkiye'de okul öncesi eğitimin tarihsel gelişimi ile Japon ve Türk annelerin okul öncesi eğitim ile ilgili görüşlerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sevinç, M. (2006). Okul öncesi eğitimi alan çocukların annelerinin okuldan beklentileri. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13*, 218-225.

Stevens, J. P. (2009). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (5th ed.). New York: Routledge.

Şimşek, Z. C., & İvrendi, A. (2014). Ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 29*(29-2).

Topaç, N., Yaman, Y., Ogurlu, Ü., & İlgar, L. (2012, September). *Okul öncesi dönem çocuğu olan ailelerin okul öncesi eğitim kurumu seçerken göz önünde bulundurdukları ölçütlerin incelenmesi.* In New Trends on Global Education Conference. North Cyprus (pp. 24-26).